

REPERE METODOLOGICE PRIVIND ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PRIMAR

I. Considerații generale ale demersului didactic

Anul de studii 2016-2017 marchează o dimensiune de implementare activă a noilor tendințe solicitate de către Codul educației, dar și de reformele existente în învățământ. Centrarea pe competențe, fiind prioritară în noul demers didactic, va fi ghidată de posibilitățile corelării instrumentarului didactic cu resursele existente, dar și cele apărute în urma lansării curriculumului axat pe competențe.

1.1. Obiectivele învățământului primar în anul de studii curent se vor centra pe:

- asigurarea realizării planului-cadru;
- evaluarea criterială prin descriptori în clasa I, II;
- monitorizarea implementării orelor opționale, în baza curricula aprobate de Consiliul Național pentru Curriculum;
- coordonarea activităților metodice vizînd învățarea bazată pe competențe și dirijarea învățării eficiente a școlarului mic, prin dezvoltarea motivației intrinseci;
- coordonarea coerentă a parteneriatelor educaționale în beneficiul elevului;
- managementul temelor la domiciliu;
- îmbunătățirea strategiilor didactice în scopul asigurării unei lecții moderne, centrată pe profunzime și calitate, corelată cu particularitățile individualizate ale copiilor.
- consilierea cadrelor didactice și a părinților în domeniul educației incluzive.
- îmbunătățirea competențelor de lectură;
- pregătirea elevilor pentru evaluarea națională la clasa a IV-a;
- asigurarea accesului egal și universal la educație de calitate la nivelul învățământului obligatoriu prin înscrierea la școală a tuturor copiilor, respectînd Metodologia de înscriere a copiilor în clasa I;

1.2. Cadrul normativ privind organizarea procesului educațional

În anul de studii 2016-2017, realizarea procesului didactic în clasele I-IV se va organiza în baza actelor normative și reglatorii:

- Codul Educației al Republicii Moldova (2014);
- Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal pentru anul de studii 2016–2017 (Ordinul ministrului educației nr. 242 din 25 martie 2016);
- Organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar și secundar general, anul de studii 2016 - 2017;
- Standardele de eficiență a învățării (Ordinul ministrului educației nr. 1001 din 23.12. 2011);
- Curriculumul școlar, clasele I-IV (Ordinul ministrului educației nr. 331 din 12.05.2010);
- Ghidul de implementare a Curriculumului modernizat pentru treapta primară de învățământ (Ordinul ministrului educației nr. 597 din 30.06.2011);
- Instrucțiunea privind organizarea procesului educațional și aplicarea curriculumului modernizat pentru clasele I-IV în condițiile activității simultane (Ordinul ministrului educației nr.05 din 06 ianuarie 2012);
- Curriculum la dirigenție. Clasele I-IV, 2007;
- Curriculum „Securitatea traficului rutier” (Ordinul ministrului educației nr.69 din 25.07.2006);

- Programul de instruire la „Protecția Civilă și apărarea traficului rutier” (Ordinul ministrului educației, Ministerului afacerilor interne nr.669/136 din 21.08.2009);
- Manualele școlare pentru clasele I-IV aprobate de Ministerul Educației al Republicii Moldova;
- Ghidul învățătorului la toate disciplinele școlare aprobate de ME al Republicii Moldova.
- Regulamentul cu privire la organizarea claselor/grupelor cu program prelungit (Ordinul ministrului educației nr. 798 din 11 iulie 2014);
- Metodologia de înscriere a copiilor în clasa I. (Ordinul ministrului educației nr.305 din 30 martie 2016; nr.173 din 04 martie 2016);
- Evaluarea criterială în bază de descriptori în învățământul primar. Ghid metodologic pentru cadrele didactice, aprobat la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul 862 din 07 septembrie 2015);
- Instrucțiune cu privire la implementarea Metodologiei evaluării criteriale prin descriptori în învățământul primar, clasa I (aprobată la Consiliul național pentru curriculum, Ordinul nr. 862 din 07.09.2015);
- Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele I-II (Ordinul 623 din 28.06.2016);
- Standardele de eficiență a învățării (Ordinul ministrului educației nr. 1001 din 23.12.2011);
- Codul de etică a cadrului didactic.
<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=363796>
 Publicat: 18.03.2016 în Monitorul Oficial Nr. 59-67, art. Nr : 407.
- Regulamentul de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul I și II care poate fi accesat la adresa:
http://edu.gov.md/sites/default/files/regulament_organizare_si_functionare_institutii_invatamint_gene.pdf;
- Regulamentul de notare și evaluare a rezultatelor școlare, promovarea și absolvirea care poate fi accesat la adresa:
http://edu.gov.md/sites/default/files/regulament_evaluare_promovare_transfer_2016.pdf.

1.3. Organizarea Comisiilor Metodice la învățământul primar

Obiectivele prioritare ale activității metodice în anul școlar 2016-2017 sînt:

- Îmbunătățirea procesului educațional la disciplinele școlare, ținînd cont de recomandările scrisorii metodice.
- Diseminarea experiențelor pedagogice eficiente ale cadrelor didactice care au avansat în grad didactic.
- Implementarea pedagogiei competențelor la disciplinele școlare.
- Sprijinul metodologic în creșterea competenței profesionale a cadrelor didactice și a certificării acestora cu succes.
- Asigurarea potențialului educativ al activităților școlare și extrașcolare.

1.4. Nomenclatorul documentelor comisiei metodice

1. Componenta *Comisiei metodice*;
2. Raportul de activitate pentru anul 2015- 2016;
3. Analiza de nevoi (puncte tari, slabe, oportunități și amenințări);
4. Lista cursurilor de formare finalizate de fiecare membru al *Comisiei metodice*;
5. Planul managerial al *Comisiei metodice*;
6. Graficul semestrial al *Comisiei metodice*;
7. Schemele orare;
8. Procesele-verbale ale activităților metodice;
9. Proiectele lecțiilor publice;
10. Fișele de asistență.

1.5. Teme de cercetare orientative în cadrul comisiilor metodice și a rapoartelor de autoevaluare în cadrul atestării cadrelor didactice:

- Valorificarea în demersul didactic a principiilor evaluării criteriale prin descriptori.
- Organizarea procesului de evaluare prin descriptori – componentă de bază în asigurarea calității în educație.
- Importanța parteneriatului școală-familie în motivația pentru învățare a elevilor din treapta primară.
- Valorificarea dimensiunilor școlii prietenoase copilului.
- Dezvoltarea experiențelor de lectură la elevii de vîrstă școlară mică.
- Aspecte didactice de sporire a motivației și a preferințelor pentru lectură.
- Valorificarea parteneriatelor educaționale pe dimensiunea lecturii.
- Atelierele de lectură - o prioritate în școala primară.
- Cauze ale dificultăților de învățare specifice în învățământul primar.
- Grupa pregătitoare - învățământul primar - învățământul gimnazial: aspecte de continuitate.
- Copiii supradotați și imaginea lor școlară. Activități de diferențiere în cadrul orelor școlare.
- Corelarea componentelor curriculare conform adaptărilor curriculare.
- Curriculum individualizat la disciplină.
- Modalități de investigare/evaluare a capacității copilului de a se integra în clasa I.
- Managementul clasei în învățământul primar. Metode de cunoaștere a relațiilor interpersonale și de stimulare a coeziunii grupului.
- Eficiența utilizării instrumentelor de evaluare criterială prin descriptori.
- Pragmatismul și eficientizarea abordării stilurilor de învățare a elevilor claselor primare în demersurile didactice.
- Valorificarea modelului *învățării depline* și contribuția la dezvoltarea autonomiei elevului.
- Dezvoltarea soci-emoțională a elevilor de la învățământul primar.
- Învățarea vizibilă (visible learning) - oferire de șanse egale în învățare.
- Modalități de cercetare a mediului educațional incluziv în cadrul procesului educațional în învățământul primar.

- Rolul comunicării nonverbale a cadrului didactic în procesul de învățare a limbii străine în clasele primare.
- Contribuția proiectelor de parteneriat educațional în dezvoltarea competenței acțional-strategică la elevii claselor primare.
- Valorizarea textului literar din perspectiva morfologiei basmului.
- Principii de dezvoltare a competențelor profesionale a învățătorilor în contextul metodologiei didacticei interactive.
- Compunerile, mijloc de cultivare și stimulare a creativității elevilor din ciclul primar.
- Diversificarea metodelor de evaluare pentru optimizarea procesului de învățare activă în clasele I-IV.
- Eficiența metodelor alternative de evaluare în dezvoltarea competențelor de autocunoaștere și a învăța să înveți.
- Valoarea educațională a metodei proiectului din perspectiva activităților tematice.
- Impactul orelor opționale în dezvoltarea competenței acțional-strategice la elevii de vîrstă școlară mică.
- Aplicarea metodologiei de dezvoltare autocunoașterii la școlarii mici prin intermediul textului literar.
- Metodologia receptării cronotopului în opera literară de către elevii claselor primare.
- Dezvoltarea la elevi a interesului pentru opera de inspirație istorică în contextul educației literar-artistice.

1.6. Portofoliul învățătorului include:

1. Documente normative (Planul cadru, Curriculum).
2. Rezultatele evaluărilor sumative, evaluărilor naționale școlare.
3. Schema orară.
4. Planificarea de lungă durată.
5. Proiecte de lecții, proiecte ale activităților extracurriculare.
6. Conținutul testelor de evaluare inițială, evaluări formative, evaluări sumative.
7. Fișe de înregistrare a rezultatelor.
8. Portofolii ale elevilor.
9. Proiecte ale elevilor.
10. Instrumente specifice pentru monitorizarea progresului individual al elevilor clasei.
11. Dosarul parteneriatelor cu părinții:
 - Componenta comitetului părintesc
 - Graficul întâlnirilor cu părinții
 - Procese verbale;
 - Chestionare aplicate părinților, etc.

II. REPERE ORGANIZATORICE ȘI METODOLOGICE

2.1. Orarul lecțiilor și al activităților extracurriculare va fi aprobat la Consiliul de administrație a instituției de învățământ pînă la 01 septembrie 2016.

La elaborarea schemei orare a lecțiilor, în cazul incluziunii parțiale și ocazionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, sînt prevăzute spații adecvate în raport cu disciplina de studiu și cu specificul cerințelor pentru fiecare elev.

Durata lecției în clasa I în semestrul întîi, în luna septembrie, constituie **35 minute**, în clasa I în semestrul II și în clasele II-IV este **de 45 de minute**.

Durata recreațiilor constituie 10-15 minute după fiecare lecție. După lecția a II-a sau a III-a se programează o pauză mare de 15-20 de minute.

Orarul sunetelor este discutat și aprobat la Consiliul de administrație pînă la 01.09.2016.

2.2. Disciplinele opționale

Planul cadru oferă fiecărui elev posibilitatea de a opta pentru diferite discipline opționale. Domeniile prioritare includ:

- Civismul.
- Educația pentru sănătate și viață de calitate.
- Antreprenoriatul, creativitatea și inovația.
- Educația pentru dezvoltarea durabilă.
- Educația interculturală.

Lista disciplinelor opționale aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum este plasată pe site-ul ME, conform algoritmului: www.edu.gov.md; pagina SISTEMUL EDUCAȚIONAL, meniul - ÎNVĂȚĂMÎNT GENERAL, directoriul - ACTE NORMATIVE, subdirectoriul - CURRICULUM. Lista va fi completată cu alte curricula opționale, pe măsură ce vor fi aprobate la Consiliul Național pentru Curriculum.

Orele opționale nu pot fi utilizate pentru extindere la disciplinele obligatorii.

Disciplinele opționalele nu se evaluează prin note. În catalog se înregistrează doar absențele elevilor.

2.3. Activități extrașcolare

În scopul organizării activităților extrașcolare (cor, cerc de dans, orchestre, artă decorativă aplicată, design, ikebana, artizanat, pictură, grafică, activități de cer-cetare la disciplinele de studii etc.), se prevăd cîte 8 ore săptămînal pentru fiecare complet de clase I-IX. Activitățile extrașcolare se vor înregistra în Catalogul destinat orelor extrașcolare.

2.4. Grupe /clase cu program prelungit

În învățămîntul primar pot fi constituite grupe /clase cu program prelungit, în conformitate cu art 27 p. (6) al Codului educației și a Regulamentului cu privire la funcționarea claselor și grupelor cu program prelungit; (Ordinul Ministrului educației nr.798 din 11 iulie 2014).

2.5. Clase cu profil

Clasele cu profil pot fi deschise numai în cazul în care sînt întrunite următoarele condiții:

Sînt identificate surse financiare suficiente;

Instituția dispune de cadre didactice calificate în domeniul profilului selectat;

Există suport curricular;

Există bază materială care permite organizarea eficientă a procesului educațional;

Există avizul pozitiv al OLSDÎ și a Ministerului Educației.

2.6. Protecția vieții și sănătății elevilor

Formarea deprinderilor de comportament responsabil la traficul rutier și în cazul situațiilor excepționale se realizează în baza conținuturilor integrate în cadrul disciplinelor școlare din Planul cadru pentru clasele I-IV.

2.7. Proiectarea didactică

- Proiectările de lungă durată sînt documente personalizate, care trebuie să reflecte abordarea diferențiată a curriculumului și să funcționeze ca documente operaționale, nu formale.
- Proiectările de lungă durată editate sînt doar **orientative**. E necesară personalizarea acestora de către fiecare învățător, în funcție de nevoile reale ale clasei. Detalierea unităților de învățare va fi elaborată ritmic, pe parcursul anului școlar, pe măsură ce se finalizează implementarea proiectului unității anterioare.
- Cadrele didactice au obligația realizării proiectelor didactice zilnice, care vor fi vizate de responsabilul comisiei metodice din școală.
- Abordarea diferențiată trebuie să fie vizibilă din proiectarea de lungă durată și proiectarea didactică zilnică.
- Este interzisă depășirea conținutului curricular pe parcursul orelor de curs dacă nu toți elevii și-au însușit conținuturile obligatorii.
- Sarcinile de învățare să nu se reducă la reproducere, să nu implice preponderent memoria elevilor. Să se creeze situații de învățare adecvate intereselor copiilor, în care să învețe să caute informații și să le utilizeze, să facă unele conexiuni între acestea, să analizeze critic o informație, să caute informația în diverse surse, astfel încît aceștia să învețe cu plăcere.
- Caietele vor fi corectate riguros, utilizînd mesaje încurajatoare.
- Teoria inteligențelor multiple trebuie aplicată permanent în procesul de predare - învățare - evaluare, nu doar la activitățile demonstrative.

2.8. Spațiul școlar

- Amenajarea claselor trebuie să reflecte activitățile colectivului de elevi și să promoveze valențele educaționale veritabile.

2.9. Resurse didactice

- Auxiliarele **nu sînt obligatorii**, prin urmare **nu se impun**. Ele vor fi atent selecționate și achiziționate ca urmare a consultării părinților și elevilor. Decizia despre selecția auxiliarelor se va coordona cu managerul responsabil pentru învățămîntul primar.

2.10. Managementul didactic al lecției moderne în școala primară

Recomandăm respectarea următoarelor cerințe generale față de lecția modernă:

- Proiectarea obligatorie a lecției.
- Utilizarea coerentă a tipologiilor lecției: clasică, a cadrului ERRE sau a unui alt model de proiectare constructivistă.
- Centrarea pe personalitatea elevului, avînd ca bază motivația învățării.
- Relevanța și eficiența conținuturilor.
- Proiectarea obiectivelor clare, măsurabile, desemnînd comportamente direct observabile.
- Racordarea obiectivelor la produsul lecției.
- Asigurarea ritmului constant activ al lecției.
- Asigurarea continuității la nivelul verigilor instrucționale.
- Asigurarea moderată în utilizarea mijloacelor instrucționale, evitînd surplusul.
- Promovarea activităților în grup.
- Utilizarea metodelor active și interactive, evitînd saturația.
- Coordonarea recapitulării zilnice a materiei.
- Coordonarea recapitulării prezentărilor/lecțiilor propriu-zise.
- Coordonarea lucrului individual în clasă.
- Coordonarea discuțiilor în clasă.

- Utilizarea metodelor de încurajare a discuțiilor în clasă.
- Coordonarea proiectelor și a învățării prin problematizare.
- Realizarea etapei de extindere (conform cadrului ERRE) a lecției, ca element esențial în autoreglarea învățării, corelată cu temele la domiciliu.
- Asigurarea utilizării metodelor de autoevaluare, bazate pe criterii de succes.
- Utilizarea reflecției și a conexiunii inverse ca elemente esențiale în autoreglarea învățării.

2.11. Managementul temelor la domiciliu în învățământul primar

În anul școlar 2016-2017 recomandăm implicarea cadrelor didactice și manageriale pentru cercetarea aspectului ce ține de **temele la domiciliu** în învățământul primar. Este necesar ca fiecare participant al sistemului educațional (profesori, manageri, părinți, educatori) să-și revizuiască atitudinea față de temele la domiciliu. Decizia privind temele pentru acasă să aibă la bază o reflecție pedagogică: *Este utilă? De ce? Este necesară o diferențiere în stabilirea temelor? Cât timp va dura efectuarea temei? Cât durează efectuarea tuturor temelor? Cum voi verifica tema? Care sînt punctele vulnerabile? Ce posibile decizii pot lua în funcție de constatări?*

Este necesară **implementarea următoarelor practici:**

➤ **În clasa I**, în prima jumătate de an, elevii **nu vor primi teme scrise la domiciliu**. Temele la domiciliu vor fi orientate pe observare, comunicare, interacțiune cu membrii familiei, de planificare a activităților pentru a doua zi, de responsabilizare pentru pregătirea rechizitelor necesare, de menaj al propriilor obiecte școlare (ghiozdan, penar, ustensile pentru disciplinele artistice). Accentul cade pe acomodarea la viața școlară, pe schimbul ritmului de viață, adaptat stilului școlar.

➤ Părinții vor fi instruiți pentru astfel de activități ale copilului și vor încerca să contribuie la autonomia elevului. Se va explica despre faptul că temele făcute la domiciliu contribuie la adaptarea emoțională față de școală. Unii părinți așteaptă totuși teme în care copilul să producă ceva vizibil. Se vor oferi recomandări părinților în primele zile de debut școlar, astfel ca parteneriatul cu familia să fie cât mai eficient.

➤ **În semestrul al doilea, clasa I**, dar și în continuare vor apărea temele scrise, care trebuie foarte bine dozate și gândite. Învățătorii, fiind și diriginți **vor echilibra temele** pentru a evita suprasolicitarea elevului. Vor coordona și cu specialiștii-profesori care predau la clasele primare.

➤ **Diferențierea temelor la domiciliu**. Elevul trebuie să aibă posibilitatea alegerii sarcinilor de învățare în consens cu propriile necesități și doleanțe. Aceste necesități rezultă din reușita/nereușita elevului. Se recomandă implementarea **temelor la alegere**. Învățătorul propune 2-3 teme la alegere, de obicei aceste teme sînt de același grad de dificultate. Elevul motivează alegerea.

➤ Sarcinile de lucru ale elevilor spre a fi realizate trebuie să răspundă următoarelor cerințe: să vizeze obiective care pot fi atinse prin muncă independentă; să corespundă particularităților de vîrstă și individuale ale acestora; să fie bine înțelese; să se asigure în prealabil, în clasă, o pregătire corespunzătoare pentru efectuarea lor.

➤ **Timpul efectiv de lucru, atît pentru temele orale cît și pentru cele scrise sau practice, să nu depășească 1 oră pentru clasa I; 1,5 ore pentru clasa a II-a; 2 ore pentru clasa a III-a și clasa a IV-a.**

➤ Semnalăm aici și controversatele teme pentru vacanță, văzute de unii învățători ca teme de recapitulare, de menținere a atenției și interesului elevilor sau de combatere a uitării. Pledăm pentru păstrarea autenticității vacanței ca timp liber al elevului, recapitularea preachișițiilor necesare noilor

Exemple de teme la domiciliu centrate pe observare, comunicare și interacțiune:

de relatat schimbările care au loc în natură; de povestit despre familie; de discutat în familie despre prieteni; de organizat acasă concursuri cu membrii familiei: „cele mai multe cuvinte cu sunetul...”, „cele mai multe enunțuri cu cuvîntul... cel mai bun numărător,” de alcătuit și de organizat un mic interviu (dialog); de formulat aflat părerea membrilor familiei despre o situație discutată la lecție; de vizitat ceva anume; de observat ceva din preajma casei și de

învățări fiind posibilă în perioada de început a unui semestru-an, sub conducerea **învățătorului**, după evaluarea inițială.

2.12. Dominante ale evaluării în școala primară

În anul școlar 2016-2017 se va implementa Metodologia privind evaluarea criterială prin descriptori în Învățământul primar (Ordinul 862 din 07.09.2015) și Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasele I-II (Ordinul 623 din 28.06.2016).

Amintim că evaluarea nu are drept scop doar notarea. Acest element important al triadei (predare - învățare-evaluare) va fi prezent la fiecare lecție. A nu se interpreta eronat concepția evaluării ca o finalitate a unității de învățare, ci ca o componentă care asigură feed-backuri parțiale cumulate cu rezultate pozitive în feed-backuri finale.

Scopul principal al evaluării rezultatelor școlare este perfecționarea continuă a procesului de predare-învățare. Pentru a-și îndeplini acest scop, evaluarea trebuie să descrie în mod obiectiv ceea ce pot realiza elevii, să clarifice natura dificultăților pe care aceștia le au în învățare și să indice soluții pentru îmbunătățirea rezultatelor întregului proces. Demersurile didactice corespunzătoare trebuie să fie centrate pe elev, dar nu pe conceptele de învățare. Accentul trece de la „ce” să se învețe spre „în ce scop” și „cu ce rezultate”.

Recomandăm aplicarea **procedului „R” RECUPERARE**, care presupune următorii pași:

- Respectăm principiul motivării pentru învățare, principiul succesului și corelării evaluărilor formative cu cele sumative condiționează o evaluare fără eșec, astfel încât în sensul evaluării pozitive **nu se va folosi calificativ sau notă insuficientă.**
- În cazurile excepționale, când se constată elemente de nereușită (motiv de boală, abandon școlar, absențe motivate/nemotivate) se va recurge obligatoriu la activități de **recuperare.**
- În catalog, în dreptul numelui elevului nu se menționează niciun calificativ (clasele 1,2), nicio notă (clasele 3,4) pentru perioada recuperării.
- Învățătorul va realiza un plan de recuperare, coordonat cu șeful comisiei metodice sau directorul-adjunct pentru învățământ primar. Despre planul de recuperare e recomandabil să fie informați părinții.
- Perioada de recuperare se realizează **timp de o săptămână** după revenirea elevului (sau din momentul stabilirii planului de recuperare).
- Se recomandă, după re/scrierea (realizarea repetată) evaluării sumative să se înregistreze în ziua recuperării calificativul respectiv. În catalog, la rubrica *Notă* să se scrie *recuperare.*
- Dacă elevul a absentat în ziua evaluării sumative, se stabilește un termen de recuperare a acesteia, iar calificativul se va înregistra în ziua recuperării. În catalog, la rubrica *Notă* să se scrie *recuperare.*
- Pentru copiii cu CES se va folosi același sistem criterial în evaluare, dar aplicat pe baza *Planului educațional individualizat.*

Notă:

Ce facem dacă elevul a lipsit înainte de evaluarea sumativă?

- ✓ Dacă elevul a absentat din diferite motive, nu se recomandă a-l încadra imediat după revenire în evaluarea sumativă. Acest fapt îi poate asigura din start insuccesul.
- ✓ Se recomandă să se ofere proba/testul/evaluarea în cazul în care elevul acceptă.
- ✓ Se va lua în considerare doar rezultatul acceptat de elev.
- ✓ Dacă elevul nu a reușit să realizeze proba, se intervine după procedeul „R” (Recuperare).

III. MANAGEMENTUL IMPLEMENTĂRII CURRICULA LA DISCIPLINELE ȘCOLARE

3.1. LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

3.1.1. Repere de bază. Rămân actuale prevederile scrisorii metodice pentru anul de studii 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016.

Evidențiem unele probleme constatate în baza rezultatelor testării naționale și a pretestării din a.2015, 2016 și venim cu recomandări metodice de rigoare pentru anumite competențe.

3.1.2. Predarea – învățarea – evaluarea din perspectiva formării competențelor

Competența: *utilizarea eficientă a tehnicilor de lectură corectă, conștientă și fluidă în scopul extinderii câmpului vizual, a vitezei și a ritmului de citire.*

Rolul citirii cursive a fost pe nedrept minimalizat sau chiar uitat (neglijat) în mod nejustificat. Ciclul primar, ca parte integrantă a sistemului de învățământ are drept sarcină principală de a-i înzestra pe elevi cu cele mai importante instrumente ale activității intelectuale – cititul și scrisul. De felul în care elevii au însușit în ciclul primar deprinderea de a citi depinde randamentul școlar și prevenirea rămînării în urmă la învățătură, deoarece în majoritatea cazurilor elevii care nu posedă actul cititului la nivel corespunzător sînt predispuși insuccesului și la celelalte discipline de studii. De aceea trebuie de găsit elemente specifice cititului, care să permită încadrarea într-un ritm de sincronizare cu fluxul actualei explozii informaționale, pentru a evita riscul de pierderi culturale și spirituale, de rămînere în urmă, într-o zonă a înculturii, a ignoranței, a incompetenței.

Problema nu constă doar în ideea de a ajuta elevii să stăpînească tehnici eficiente de citire, dar și de a le forma deprinderea de a trece cu ușurință de la o tehnică la alta, alternînd diferite tehnici de lectură pentru realizarea sarcinilor de învățare cu scopul de a evita tehnicile rudimentare, plictisitoare de recitare a materialului pînă la memorarea lui mecanică. De aceea e necesară luarea măsurilor de ameliorare atît la nivel de clasă, școală, cît și la nivel mai larg.

Formarea deprinderii de citire la elevi, ca instrument al muncii intelectuale, este un proces relativ lung, avînd în vedere faptul că a citi nu înseamnă doar simpla descifrare / decodificare a unui text, deoarece după cum afirma Robert Dottrens „A ști să citești... înseamnă a fi dobîndit o tehnică ce nu prezintă valoare și interes decît dacă cel ce știe să citească înțelege ceea ce citește”

Pe parcursul anilor de școală primară se urmărește accelerarea ritmului de citire, dezvoltarea deprinderii de citire corectă. În acest sens propunem un set de procedee didactice care facilitează activitatea învățătorului la etapa *citirii multiple* (A se vedea scrisoarea metodică, 2015-2016) și creează condiții de varietate în cadrul lecției.

Competența: *lectura explicativă și lectura interpretativă – metode complementare de explorare a textelor literare.*

În citirea textelor literare simpla exersare a actului cititului nu poate asigura însușirea capacității elevilor de a se orienta într-un text, dacă nu se are în vedere, în același timp, înțelegerea mesajului unei creații literare, științifice sau de altă natură, înțelegere realizată pe baza analizei multiple a textului.

Destul de frecvent, conținutul esențial al unui text este asimilat de elevi fie prin reproducerea lui de către învățător, fie prin memorarea mecanică a acestuia. În asemenea cazuri, elevii rămîn deseori doar la „litera” textului și nu sînt stimulați să analizeze, să interpreteze, să exprime opinii, impresii personale cu privire la mesajul lucrării citite.

Nu este nevoie să fie folosite toate componentele unei metode ci, mult mai eficient ar fi dacă învățătorul ar recurge doar la acelea care ar conduce la înțelegerea deplină a mesajului. Prin întrepătrunderea unor componente ale lecturii explicative cu cele ale lecturii interpretative acesta va asigura însușirea de către elevi a valorilor multiple ale mesajului unui text, precum și capacitatea acestora de a se orienta cu ușurință în textul citit.

Competența: *utilizarea corectă, în textele redactate, a elementelor de ortografie, de punctuație, coerență și de construcție a noțiunilor gramaticale.*

Evaluările naționale, dar și monitorizarea implementării curriculare au dovedit necesitatea actualizării unui management calitativ al conținuturilor la disciplina limba și literatura română.

Astfel, se recomandă a se evita depășirile curriculare, în special la nivel de evaluare a ortogramelor în conformitate cu standardele de conținut. A se vedea SM, 2015-2016, aspectul dinamic al conținuturilor curriculare, pe secvența de conținut Ortografie și punctuație.

3.1.3. Sugestii pentru desfășurarea secvenței de conținut curricular de Tainele cărții

Tainele cărții nu este o oră opțională. Este o secvență curriculară ce acoperă competența specifică nr. 5 Manifestarea interesului și a preferințelor pentru lectură.

Atenție! Învățătorul nu impune lecturi, dar recomandă cărți după cum urmează:

- în clasa I - din 2 texte/ cărți propuse să aleagă un text / o carte;
- în clasa a II-a – din 2 - 3 texte/ cărți propuse să aleagă un text / o carte;
- în clasa a III-a - din 3 - 4 texte/ cărți propuse să aleagă un text / o carte;
- în clasa a IV-a – dintre mai multe cărți/texte sau dintr-o expoziție de carte să aleagă o carte.

Lectura cărților/textelor se va realiza în concordanță cu tematica generală a modului.

A nu se confunda această orientare cu o oră suplimentară de limba română, în care să se opereze cu texte literare analizate după principiile lecturii interogativ-interpretative. Textele literare, așadar nu vor fi analizate din perspectiva teoriilor lingvistice (de ex. să selecteze substantive, verbe, adjective) sau teoriilor literare (de ex. delimitarea figurilor de stil).

Textul va fi citit de plăcere, iar elevul, asumându-și unele capacități de explorare lingvistică și literară va căuta în mod independent decodificarea unor sensuri.

Lecturile elevilor, de obicei vor fi la libera alegere, însă învățătorul are o menire de a orienta, de a propune câteva texte literare din universul tematic sau ideatic al modulului.

O recomandare este de a obișnui elevul cu munca intelectuală prin vizita bibliotecii și utilizarea unei agende de lectură și atitudine.

Aprecierea la *Tainele cărții* se face în mod obișnuit, în consens cu criteriile de evaluare la disciplina limba română.

Resursele pentru ora dedicată *Tainelor cărții* sînt în primul rînd cărțile din bibliotecă, cărțile de lectură – supliment la manuale.

Agende de lectură în care elevii își vor consemna cele mai importante idei, gînduri și păreri vizavi de cele citite sînt recomandate.

Repartizarea temelor pe clase și pe unități de timp se realizează în baza Curriculumului școlar (a se vedea tabelul de mai jos).

Secvențele de conținut	Clasa I	Clasa a II-a	Clasa a III-a	Clasa a IV-a
	Anual - ore			
Tainele cărții	16	30	30	30

3.1.4. Sugestii pentru evaluarea competenței de comunicare orală.

Evaluarea orală la disciplina Limba română este la fel de importantă ca și proba scrisă. Are drept scop gradul de *percepere a mesajului audiat, citit, auzit în limitele standardelor de conținut; nivelul de posedare și utilizare a vocabularului însușit în contexte noi, necunoscute și capacitatea de a produce mesaje orale, în diferite contexte.*

Evaluarea orală este planificată și organizată de către fiecare cadru didactic pe parcursul semestrului, ținînd cont de necesitățile și particularitățile, specificul clasei. Pot fi desfășurate în cadrul unui modul (nu este obligatoriu să se desfășoare la sfîrșitul modulului). *Evaluarea orală* este o formă a conversației prin care învățătorul urmărește identificarea cantitativă și calitativă a performanțelor elevilor. Evaluarea orală poate fi realizată prin: interviuri, expuneri orale, dialoguri, comunicări orale, chestionare orală, conversații, prezentări.

3.1.5. Asigurarea didactică la disciplina *Limba română*.

1. Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A. *Limba română, Abecedar*. Prut Internațional, Chișinău, 2015.
2. Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A. *Limba română, Ghidul învățătorului, clasa I*. Prut Internațional, Chișinău, 2011.
3. Cubreacov N., Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A., *Limba română. Manual pentru clasa a II-a*, Chișinău: Î. E. P. Știința, 2011.
4. Cubreacov N., Buruiană M., Cotelea S., Ermicioi A., *Limba română. Ghidul învățătorului, clasa a II-a*. Chișinău: Î. E. P. Știința, 2011.
5. Buruiană M., Ermicioi A., Cotelea S. *Limba română. Ghidul învățătorului, clasa a III-a*. Chișinău: Î. E. P. Știința, 2012.
6. Buruiană M., Ermicioi A., Cotelea S. *Limba română. Manual pentru clasa a III-a*. Chișinău: Î. E. P. Știința, 2012.
7. Marin, M., Niculcea T. *Limba română. Manual pentru clasa a IV-a*. Cartier 2008.
8. Marin, M., Niculcea T. *Limba română. Clasa a IV-a. Ghidul Învățătorului*. Cartier 2008.

3.2. РУССКИЙ ЯЗЫК

3.2.1. Основные рекомендации. Учебно-воспитательный процесс в начальных классах в новом учебном году будет осуществляться в соответствии с Учебным планом на 2016–2017 год на базе модернизированного куррикулума 2010 года.

Требования к проведению уроков русского языка нашли своё отражение в Школьном куррикулуме для I–IV классов, утверждённом Коллегией Министерства Просвещения Республики Молдова 12.05.2010 г., в Гиде по внедрению модернизированного куррикулума в I–IV классах, утверждённом на заседании Национального Совета по Куррикулуму 30.06.2011 г. и в Стандартах эффективности обучения Министерства Просвещения Республики Молдова 2012 г.

Коммуникативно-компетентностный подход к системе образовательного процесса в области родного языка и конечных результатов, продиктованных потребностями самой личности обучаемого и общества в целом, явился приоритетным направлением государственных образовательных документов Республики Молдова – Школьного куррикулума по русскому языку для I–IV классов, образовательных стандартов по этому же предмету. Согласно куррикулуму, коммуникативная компетенция формируется взаимодействием языковой, лингвистической, речевой, предметной, социокультурной, прагматической компетенций и базируется на новейших достижениях в области психологии, лингвистики, психолингвистики, методики.

Создание коммуникативных тематических учебно-речевых ситуаций (на основе художественных текстов) и приближенных к естественным рассматривается современной методикой как мотивационная основа (в психологическом аспекте) и как способ организации речевой деятельности и речевого поведения учащихся, как ступень формирования речевых способностей, коммуникативно-речевых компетенций в реальной обстановке (в методическом аспекте).

3.2.2. Преподавание, обучение и оценивание с точки зрения формирования компетенций.

Коммуникативно-речевая компетенция понимается как определенная способность ученика осуществлять речевую деятельность во всех ее видах: слушании, говорении, чтении, письме, понимать чужую и порождать собственную программу речевого поведения, адекватную целям, ситуациям общения с учетом адресата и стиля речи.

Формирование коммуникативно-речевой компетенции учащихся должно осуществляться по трём направлениям:

- на лексическом уровне (работа над словом);
- на грамматическом уровне (работа над словосочетанием и предложением);
- на уровне текста (работа над связной речью).

Успех работы по каждому из названных направлений зависит от эффективности системы речевых упражнений. Важнейшие требования к речевым упражнениям – это систематичность, целенаправленность, разнообразие видов упражнений.

Задачи учителя в процессе формирования языковой и коммуникативно-речевой компетенции школьников:

- отбирать для чтения, анализа высокохудожественные произведения детской литературы;
- обеспечивать усвоение школьниками достаточного словарного запаса, грамматических форм, синтаксических конструкций – языкового материала, необходимого для грамотного построения собственных высказываний;
- создавать в условиях урока хорошую речевую среду для учащихся, приближенную к естественным условиям общения; грамотная речь самого учителя и окружающих взрослых;

- внедрять основной дидактический принцип – принцип интегрированного обучения как основы для формирования коммуникативно-речевой компетенции школьников;
- создавать речевые ситуации, побуждающие желание высказаться.

В практике начального обучения русскому языку усвоение языковых явлений часто становится самоцелью. Основное же назначение данного школьного предмета – направить интуитивное владение языком к осознанному, правильному использованию различных средств языка в конкретной речевой ситуации. Опыт показывает, что школьники свободно оперируют изученными языковыми определениями, называют свойства того или иного языкового явления, но при этом полученные знания не переносят в собственную речь, в речевую практику. Об этом свидетельствуют результаты национального тестирования учащихся начальных классов.

Анализ заданий, демонстрирующих уровень сформированности специфической компетенции *Оценивание собственной деятельности (поступков) в соответствии с образцами из художественной литературы и реальной жизни* сформирована у учащихся хорошо. Задание, предполагающее выбор слов для характеристики главного героя из ряда предложенных слов, не вызывает у них затруднений.

Специфическая компетенция *Понимание системных явлений в языке и в речи как основы грамотного использования средств языка в речевой деятельности*, которая является основой для правописания и содержит в себе много составляющих, сформирована у основного количества учащихся. Фонетико-графические задания, выполненные в ходе тестирования, продемонстрировали, что не все учащиеся могут подобрать слова с безударным гласным и парным согласным, хотя большинство учащихся осознаёт разницу в произношении и написании слов. Уровень выполнения заданий, демонстрирующих качество сформированности данной специфической компетенции, свидетельствует о том, что указанному виду работы следует уделять больше внимания.

Специфическая компетенция *Умение логически и стилистически оправданно использовать в речи средства языка, связно излагать мысли в процессе речевого общения* на уровне знания и применения сформирована у учащихся достаточно хорошо. Большинство учащихся находят в тексте близкие и противоположные по смыслу слова, задания связанные с умением различать лексическое и грамматическое значение слов не вызывают у них особых затруднений.

Специфическая компетенция *Умение сравнивать, классифицировать и обобщать рече-языковые явления и жизненные ситуации, отраженные в предмете речи*, на уровне понимания сформирована достаточно хорошо – учащиеся верно определяют грамматическую основу предложения. Установление грамматических связей слов в предложении на уровне применения оказалось под силу не всем учащимся, многие допустили ошибки при выписывании словосочетаний.

Специфическая компетенция *Изучение родного языка с позиции социального заказа – овладение практической коммуникацией* показал, что учащиеся понимают прочитанный текст, умеют выделять из него нужную информацию, справляются с составлением вопросов по тексту и с определением последовательности действий, описанных в тексте. Наибольшее количество ошибок допускают при озаглаивании прочитанного текста и при составлении и записи текста на заданную тему.

Одной из основных причин подобного положения может являться тот факт, что в большинстве случаев на уроках русского языка в начальных классах игнорируется текст как основная дидактическая единица, и не принимается в расчёт тот факт, что в предмете Русский язык и литература сливаются воедино два основных направления в обучении родному языку: сама система языка, которую в определённом объёме (в соответствии с Куррикулумом) необходимо усвоить младшим школьникам, и нормы, правила использования усвоенного языкового материала при построении речевого высказывания в устной и письменной форме.

На уроках русского языка в начальных классах обучение речевой коммуникации следует проводить, уделяя особое внимание работе с текстом и соблюдая следующие структурные компоненты:

- I. Восприятие текста (на слух, зрительное, зрительно-слуховое)
- II. Выявление первичного восприятия
- III. Самостоятельное чтение учащимися текста (с последующим осмыслением прочитанного через ответы или составление вопросов по тексту)
- IV. Анализ текста с опорой на различные виды чтения (ознакомительное, изучающее, просмотровое)
 - 1) Определение темы, идеи
 - 2) Анализ семантического, эмоционального пространства текста
 - 3) «Языковой» (лингвистический) анализ
- V. Творческая работа

3.2.3. Оценивание результатов обучения по русскому языку

В соответствии с Кодексом об образовании Республики Молдова, оценивание результатов обучения по русскому языку, как и по всем остальным предметам начальной ступени образования, является критериальным и осуществляется через дескрипторы. С 2015-2016 учебного года критериальное оценивание через дескрипторы осуществлялось в первом классе, с 2016-2017 года продолжится во втором классе.

Критериальное оценивание – оценивание результатов обучения, осуществляемое при помощи дескрипторов, определяющих уровень индивидуальных достижений учащегося в сравнении с ожидаемыми компетенциями.

Дескрипторы – качественные критерии оценки, которые описывают модель представления компетенций учащегося и определяют степень их реализации (минимальную, среднюю, максимальную); прямые операциональные индикаторы, наблюдаемые в достигнутом поведении учащихся и на уровне результатов и продуктов конкретной деятельности: описывают и определяют качество оцениваемого продукта. В соответствии с достигнутым уровнем, позволяют присвоить квалификационные характеристики (показатели качества): удовлетворительно, хорошо, очень хорошо.

Критерии оценивания – установленные важные качества, которые можно обнаружить в продуктах обучения и которые нужно представлять как систему.

В процессе критериального оценивания вместо отметок используются дескрипторы, характеризующие способ, с помощью которого учащийся учится и рефлексивует количественные и качественные результаты процесса обучения (степень владения компетенциями по школьным дисциплинам, а также уровень развития личности учащихся).

В 1 классе, показатели качества и другие формы оценки в журнале не фиксируются. Каждый учащийся должен иметь оценочное портфолио, в котором собираются письменные работы, карточки оценивания, самооценивания, тесты, пробы, прямо доказывающие зарегистрированные школьные достижения. Педагоги должны иметь оценочное портфолио класса, в котором периодически, по необходимости, собираются использованные методы, различные материалы, доказывающие успеваемость учащихся. Могут быть сетки оценивания по названным компетенциям, диаграммы, карточки наблюдений и т.д. Для мониторинга оценивания школьных результатов каждого учащегося учитель систематически ведет учет специфических способностей, проявляемых по каждой школьной дисциплине. Формы и способы фиксировать школьные результаты определяются учителем независимо, на свой выбор.

Во втором классе при текущем оценивании будут использоваться дескрипторы, а при оценке итоговых письменных работ по русскому языку и по математике, а также семестровых и годовых письменных работ, в зависимости от количества набранных баллов, – **показатели качества**: очень хорошо, хорошо, удовлетворительно. В третьем и в четвертом

классе оценивание результатов обучения будет осуществляться с помощью отметок от «10» до «1».

При проведении работы по формированию специфических компетенций по Русскому языку и литературе у учащихся I-IV классов следует руководствоваться всеми рекомендациями, которые были даны на 2013-2014, 2014-2015 и 2015-2016 год в методическом пособии *Organizarea procesului educațional în învățământul preșcolar, primar și secundar general*

3.2.4. Учебные материалы

1. Букварь: Учебник русского языка и литературы для 1 кл. /Егения Новак, Татьяна Рассказова, Ольга Попова; ред. Валентина Рыбалкина; М-о просвещения Респ. Молд. – Ed. Revizuită. – Кишинэу: Arc, 2013 (Combinatul Poligrafic). – 144 p.
2. Родное слово: Русский язык: Учебник для школ с обучением на русском языке : 1 класс / Г.Д.Дрозд, В.Ф.Плешка. [Кишинёв]: – Lyceum, 2015 (F.E.-P. ”Tipografia Centrală”). – 84 p.
3. Тетрадь – приложение к учебнику «Родное слово. Русский язык» Учебное пособие для учащихся 1 класса школ с обучением на русском языке / Г.Д.Дрозд. - Кишинёв: – Lyceum, 2015 (F.E.-P. ”Tipografia Centrală”). – 56 p.
4. Русский язык: учеб. для 2 кл./ Т.В.Рассказова, Т.Н.Михайлова; Min. Educației al Rep. Moldova. – Ch.: Î.E.P. Știința, 2015 (Tipografia ”BALACRON” SRL). – 200 p.
5. Росинка. Хрестоматия по литературному чтению: 2 кл./ Татьяна Рассказова. - Ch.: Î.E.P. Știința, 2012 (Tipografia ”SEREBIA” SRL) – 128 p.
6. Русский язык: Учебник для 3 кл./ Т.В.Рассказова, Т.Н.Михайлова; Min. Educației al Rep. Moldova. – Ch.: Î.E.P. Știința, 2016 (Tipografia ”BALACRON” SRL). – 200 p.
7. Русский язык: 3 кл. Тетрадь / Татьяна Рассказова. Ch.: Î.E.P. Știința, 2012 (Tipografia ”SEREBIA” SRL) – 72 p.
8. Родное слово: Русский язык 4 кл. Учеб. для шк. с обучением на русск. яз. / Г.Д.Дрозд, О.Ф.Бородаева, О. Куртева. – Ch.: Vector, 2013 (Tipogr.). – 224 стр.

3.3. MATEMATICA

3.3.1. Repere de bază. Conținuturile scrisorii metodice la Matematică pentru anul de studii 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016 rămân actuale și pentru anul școlar 2016-2017.

Numărul de ore la disciplină (săptămînal) – 4 ore.

3.3.2. Predarea – învățarea – evaluarea din perspectiva formării competențelor

► Formarea capacităților de calcul

Se va acorda o atenție sporită capacităților de calcul. Pentru explicarea procedeeleor de calcul se vor folosi materialele didactice specifice vârstei elevilor: bețișoare, numărători de poziționare etc. În calculul oral se va accentua folosirea proprietăților operațiilor aritmetice, pentru a favoriza un calcul corect și rapid, dar și pentru a stimula ingeniozitatea elevilor în alegerea procedeeleor convenabile de calcul. În calculul scris se va spori atenția față de comentarea calculului, deoarece o interiorizare veridică nu poate fi atinsă fără o exteriorizare prin limbaj. Vor fi urmați algoritmi propuși în manuale aprobate de Ministerul educației, iar învățătorii vor atrage o atenție sporită corectitudinii, rigurozității matematice și coerenței modelelor de comentare orală a calculului, oferite la clasă.

În cadrul fiecărei lecții se vor rezerva circa 15 minute pentru calcul oral. În acest scop, se recomandă valorificarea jocurilor didactice, a dictărilor matematice și a interactivității. Ținem să accentuăm valoarea formativă a **jocurilor didactice** ca una dintre cele mai propice metode didactice la vârsta școlară mică, dar și a **dictărilor matematice** ca una dintre metodele cele mai eficiente specifice învățămîntului matematic primar. Se recomandă dictări matematice de diverse tipuri: aritmetice; terminologice; cu determinarea valorii de adevăr; geometrice; grafice; figurative. În formularea sarcinilor pentru dictările matematice se vor utiliza diverse elemente de terminologie matematică, stipulate în conținuturile curriculare. Realizarea dictărilor matematice permite activizarea fiecărui elev și a întregii clase, favorizează nu doar dezvoltarea capacităților de

„Elevii învață mai bine atunci cînd le pasă despre ceea ce învață, cînd sînt direct motivați să realizeze un lucru, cînd există un scop, cînd există o responsabilitate și un angajament asupra ceea ce au de făcut.”(P. Appelbaun)

calcul, dar și ridicarea nivelului de cultură matematică a elevilor, îmbogățirea limbajului matematic al acestora etc. Realizând sarcinile, elevii devin mai organizați și mai concentrați, își dezvoltă atenția, capacitățile de receptare a mesajului oral.

Se va asigura învățarea conștientă a **cazurilor tabelare de înmulțire** și împărțire, excluzând practica păguboasă de a cere memorarea tablei înmulțirii ca temă pentru vacanță, înainte de a o preda la clasă. Activități pregătitoare pentru predarea-învățarea tablei înmulțirii se vor asigura treptat și sistematic, începând cu semestrul 2 al clasei I, prin diverse modalități ludice: numărători versificate, jocuri ritmice etc. În cadrul predării tablei înmulțirii în clasa a II-a, învățătorul va asigura învățarea conștientă, stimulând memorarea prin diverse activități atractive.

În vederea consolidării, se recomandă **pentru vacanța de vară** (trecerea în clasa a III-a) proiecte de lucru în parteneriat elevi-părinți: realizarea unor postere personalizate cu tabla înmulțirii, ilustrate prin imagini sau desene sugestive.

Nu se vor neglija cazurile speciale: înmulțirea cu un factor 0 sau 1; împărțirea la 1; împărțirea a două numere egale; împărțirea lui 0; împărțirea la 0. Aceeași atenție se va acorda și cazurilor speciale ale împărțirii cu rest (când deîmpărțitul este mai mic decât împărțitorul). Lacunele în însușirea cazurilor speciale ale înmulțirii și împărțirii generează dificultăți în formarea ulterioară a capacităților de calcul, în special la împărțirea în coloniță.

La scrierea operației de înmulțire în clasele primare se va folosi semnul „ \times ”, asigurând astfel respectarea particularităților percepției la vârsta școlară mică. Semnul „ $:$ ” se introduce în cadrul unei teme speciale în clasa a V-a, precizându-se situațiile în care acesta se scrie și cele în care se omite.

Afît calculul oral, cît și cel scris trebuie să fie automatizat în clasele primare, constituind o premisă elementară a succesului învățării la treapta gimnazială. În ultimii ani se constată o reducere substanțială a capacităților de calcul oral, ceea ce împiedică ulterior însușirea matematicii. Elevul stopează la calcule elementare și nu reușește să însușească substanța matematică, nu ajunge să guste frumusețea și rafinamentul raționamentelor matematice, să-și cultive motivația pentru studiul matematicii. Astfel, un lucru atît de minor, la prima vedere, în condițiile accesibilității mijloacelor electronice, ca automatizarea calculului mental, poate fi nociv pentru reușita la matematică în clasele mai mari.

➤ **Formarea competenței de rezolvare a problemelor. În cadrul lucrului asupra unei probleme simple** în clasa I se vor parcurge etapele:

- Citirea și înțelegerea problemei;
- Organizarea enunțului în schemă;
- Rezolvarea problemei cu sprijin în obiecte sau desene;
- Scrierea rezolvării prin exercițiu;
- Scrierea răspunsului problemei;
- Activități de postrezolvare.

Se va atrage atenție asupra evidențierii condiției și a întrebării problemei în cazurile în care condiția și întrebarea sînt intercalate, de exemplu: „Ce rest trebuie să primească Ion la achitarea unui caiet de 3 lei cu o bancnotă de 10 lei?”

Pentru evidențierea și ordonarea corectă a cuvintelor-cheie ale problemei în schemă se recomandă repovestirea problemei în ordinea desfășurării evenimentelor descrise în problemă. Astfel, problema de mai sus va fi repovestită în modul următor: „Ion s-a dus la magazin. El avea 10 lei. A cheltuit 3 lei pentru a cumpăra un caiet. Se întreabă ce rest va primi.” După o asemenea repovestire, scrierea cuvintelor-cheie și realizarea schemei problemei nu vor prezenta dificultăți.

Subliniem necesitatea rezolvării problemelor simple în clasa I (la etapa formării priceperilor rezolutive, adică în predarea-învățarea problemelor de tipul respectiv) cu sprijin în obiecte sau desene, înainte de scrierea rezolvării prin exercițiu. Astfel se va respecta specificul gândirii concret-intuitive a elevului de vîrstă școlară mică, și doar așa putem asigura eficiența formării competenței de rezolvare a problemelor în clasa I.

Scrierea rezolvării unei probleme simple nu se efectuează nici cu plan, nici cu justificări, deoarece presupune o singură operație – cea corespunzătoare întrebării problemei.

În cadrul lucrului asupra unei probleme compuse, se vor parcurge următoarele etape:

- Citirea și înțelegerea problemei;
- Organizarea enunțului în schemă;
- Proiectarea rezolvării problemei (prin metoda analitică, sintetică sau analitico-sintetică);
- Scrierea rezolvării (cu plan, cu justificări, prin exercițiu comentat) și a răspunsului (deplin sau scurt);
- Activități de postrezolvare.
O schemă se consideră corectă, dacă prezintă:
 - cuvintele-cheie ale problemei în ordinea corespunzătoare situației descrise;
 - notarea datelor și a relațiilor cunoscute în problemă;
 - evidențierea valorilor necunoscute, fiecare marcându - se printr-un semn de întrebare (atâtea semne de întrebare, câte operații va conține rezolvarea problemei);
 - evidențierea întrebării problemei prin încercuirea semnului de întrebare corespunzător.

Formarea competenței de formulare a problemelor.

Această competență se

preconizează a fi formată în cadrul:

• *activităților de postrezolvare*, în care se solicită modificarea condiției sau a întrebării problemei, astfel încât să se îndeplinească o cerință dată: să se mărească/micșoreze răspunsul într-un mod precizat; să se schimbe operația de rezolvare; să se schimbe numărul de operații în rezolvare; să se admită o altă metodă de rezolvare etc.;

• *unor sarcini speciale de creare a problemelor*, pornind de la: imagine; enunț incomplet; schemă; exercițiu; operații aritmetice; numere; tematică.

În cadrul acestor activități se recomandă aplicarea metodelor și tehnicilor de lucru în grup.

Este necesar ca învățătorul să contribuie la exprimarea corectă a copiilor, orală și în scris, atît din punct de vedere matematic, cît și lingvistic. Compunerea de probleme constituie o premisă reală pentru sporirea rolului formativ al instruirii matematice primare în strînsă corelație cu celelalte discipline de învățămînt și cu experiența cotidiană a elevilor.

Formarea capacităților de măsurare, folosind unități de măsură standard. Rezultatele ultimilor ani au demonstrat un nivel scăzut al însușirii unităților de măsură, în special la măsurarea timpului și la efectuarea transformărilor unităților de măsură. Pentru redresarea situației se impune, în primul rînd, asigurarea repetării continue a acestui conținut pe parcursul anului școlar. Sînt importante în acest scop materialele didactice demonstrative și distributive (ceasuri confecționate, cu ace mobile; ceasuri mecanice și electronice; calendare de buzunar și de perete etc.). Se recomandă valorificarea jocurilor didactice, a activităților de învățare în grup, a proiectelor individuale și de grup, utilizarea fișelor pentru lucru individual.

Efectuarea transformărilor unităților de măsură se preconizează prin două modalități:

- transformarea unităților de măsură a lungimilor prin analogie cu descompunerea zecimală a numerelor naturale (de exemplu: manual, cl. a 3-a, p. 112);
- transformarea unităților de măsură în baza cunoașterii relațiilor dintre acestea și a semnificației expresiilor «de ... ori mai mult / puțin» (de exemplu: manual, cl. a 3-a, p. 114).
Este admisibilă și transformarea unităților de măsură în baza reducerii la unitate.

3.3.3. Strategii de evaluare:

- *inițială* – la începutul anului școlar (la finele modulului 1 evocativ);
- *formativă (curentă)* – prioritară în contextul formării competențelor;
- *sumativă* – la finele modulelor (sau a unităților secvențiale de conținut) și la finele fiecărui an școlar (la finele modulului recapitulativ):

Clasa	Evaluări sumative la finele modulelor (sau a unităților secvențiale de conținut):	Total
I	<ul style="list-style-type: none"> • Numerele naturale 0 – 10 • Adunarea și scăderea în centrul 0 – 10 • Numerele naturale 0 – 20. Adunarea și scăderea 	4

	<ul style="list-style-type: none"> • Numerele naturale 0 – 100. Adunarea și scăderea 	
II	<ul style="list-style-type: none"> • Adunarea și scăderea în centrul 0 – 20, cu trecere peste ordin (secvențial) • Adunarea și scăderea în centrul 0 – 100 • Înmulțirea și împărțirea tabelară cu numerele pînă la 5 (secvențial) • Înmulțirea și împărțirea tabelară • Operații aritmetice în centrul 0 – 100 • Elemente intuitive de geometrie și măsurări 	6
III	<ul style="list-style-type: none"> • Numerele naturale 0 – 1000 • Adunarea și scăderea în centrul 0 – 1000 • Înmulțirea în centrul 0 – 1000 (secvențial) • Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1000 • Elemente intuitive de geometrie și măsurări 	5
IV	<ul style="list-style-type: none"> • Numerele naturale în centrul 0 – 1 000 000 • Adunarea și scăderea în centrul 0 – 1 000 000 • Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1 000 000 (secvențial) • Înmulțirea și împărțirea în centrul 0 – 1 000 000 • Frații • Elemente de geometrie și măsurări 	6

Pentru evaluările sumative se vor rezerva cîte 2 ore: la prima oră se vor administra probele propriu-zise, iar ora a doua se va rezerva pentru activități postevaluative diferențiate și individualizate (de reînvățare/recuperare, de antrenare, de dezvoltare).

Se vor îmbina în mod echilibrat metode de evaluare tradiționale (dictări matematice, teste, probe orale, probe scrise, probe practice) și complementare (observarea sistematică a elevilor, jocuri didactice evaluative, autoevaluarea, inclusiv evaluarea reciprocă, proiectul de grup etc.).

Pentru realizarea probelor de evaluare sumativă se pot folosi caietele de teste aferente manualelor aprobate de ME sau alte culegeri de teste elaborate în conformitate cu prevederile curriculumului disciplinar.

Proiectul tematic de perspectivă la disciplină va fi unul personalizat, în funcție de specificul fiecărei clase de elevi.

Ținînd cont de situația ultimilor ani, atragem atenția pedagogilor și managerilor asupra necesității de a realiza proiectarea didactică personalizată a fiecărei lecții.

3.3.4. Asigurarea didactică la disciplina *Matematica*

- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa I*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2014;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a II-a*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2015;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a III-a*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2016;
- Ludmila Ursu, Ilie Lupu, Iulia Iasinschi. *Matematică, manual pentru clasa a IV-a*. Ed. „Prut Internațional”, Chișinău, 2013.

3.4. ȘTIINȚE

3.4.1. Repere de bază.

Conținuturile scrisorii metodice la Științe pentru anul de studii 2013-2014, 2014-2015, 2015-2016 rămân actuale și pentru anul școlar 2016-2017.

3.4.2. Predarea – învățarea – evaluarea din perspectiva formării competențelor

Disciplina *Științe* are la bază **conținuturi integrate**. Acestea vor fi abordate într-un mod creativ și personalizat. În funcție de capacitățile contingentului de elevi, învățătorul poate completa, omite, ajusta sau substitui părți din acestea.

În cadrul activităților de predare – învățare - evaluare la Științe învățătorul va pune accentul pe motivația intrinsecă a elevilor, pe formarea unor atitudini superioare: interesul pentru cultură, știință, lectură științifică, pentru frumosul din mediul înconjurător și protecția, conservarea acestuia, dar și declanșarea curiozității – dorința de a cunoaște, a reflecta, a acționa - aspirația spre **competență**.

Demersurile propuse în cadrul predării – învățării - evaluării la *Științe*, în contextul formării și dezvoltării competențelor, pun accentul pe *funcția instrumentală* (operațională) a învățării și pe *funcția formativă*. Ca metodă de bază în explorarea și cercetarea fenomenelor, a unor aspecte din realitate, elevii vor folosi **observația directă**. Recomandăm a se face apel la *observația directă* și ca metodă participativă, deoarece se bazează pe receptivitatea, activismul, implicarea elevilor în activitățile de învățare, aceasta conducând la formarea unor trăsături de comportament cum ar fi: *conștiinciozitatea, răbdarea, tenacitatea, imaginația, perspicacitatea*.

Incontestabil, forma cea mai atractivă de organizare a lecțiilor o constituie cea care presupune desfășurarea acestora *în afara clasei și chiar școlii*. Sugerăm realizarea activităților atât în sala de clasă, cât și în curtea școlii, în parcul sau păduricea din apropierea localității (să ne amintim de *Școala sub cerul senin*, a lui V. A. Suhomlinski!), când iscusitul pedagog își conduce discipolii în *școala livezii, a cîmpiei, în școala sub cerul liber* propunându-le să se descalțe și să meargă pe iarba verde ori să stea sub un păr rămuros, aceștia erau cuprinși de bucurie. Îmbunătățirea sau revizuirea strategiilor didactice în acest context, ar asigura, de facto, echilibrul între activitățile statice și cele dinamice, acordându-se atenție cuvenită învățării în aer liber, deosebit de importantă pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului de vîrstă școlară mică.

Competențele de receptare și explicare a informațiilor științifice fenomenelor naturii, a operării cu acestea atrag după sine un șir de operații mentale și practice.

Disciplina Științe urmărește, de asemenea, să dezvolte la elevi *competența de a se proteja*, de a proteja mediul înconjurător și pe ceilalți, de a forma practici legate de respectarea și aplicarea măsurilor de protecție și de siguranță a sănătății. Aceste practici vor consolida și atitudinea de respect pentru adevăr și rigoare, încrederea în adevărurile științifice.

Formarea și dezvoltarea **capacităților de explorare și investigare a lumii înconjurătoare** se vor realiza integrat prin dezvoltarea competențelor matematice, științifice și tehnologice.

Pe termen lung, elevilor li se va forma și dezvolta **competența ce vizează un comportament civilizat în cadrul mediului natural și al celui social**, dovada unor buni cetățeni, activi și responsabili.

Pentru ca un elev să-și formeze o competență specifică, de exemplu: **4. Adoptarea unui comportament adecvat în cadrul mediului natural și al celui social**, este necesar ca acesta să parcurgă următoarele **etape**:

- să stăpînească un bagaj de cunoștințe fundamentale cu referire la mediul înconjurător care să ajute la rezolvarea problemelor comportamentale în final (**știu**);
- să posede abilități și capacități de transfer a cunoștințelor în situații simple/standarde, demonstrînd funcționalitatea acestora (**știu să fac**);
- să soluționeze unele probleme de mediu (observate chiar de el însuși), utilizînd și interpretînd cunoștințele într-o manieră proprie, adecvată: interiorizarea cunoștințelor și formarea atitudinilor (**știu să fiu**);

- să rezolve **situații semnificative** în multiple contexte ce reprezintă probleme din viața cotidiană (probleme de mediu, de sănătate, de alimentație, de management al timpului, etc.) prin folosirea de cunoștințe și de metode variate, adică exteriorizarea acestora, manifestând astfel comportamente/atitudini corespunzător achizițiilor finale, adică **competența (știi să devin)**.

3.4.3. Metodologia evaluării criteriale prin descriptori aplicată la disciplina Științe

În anul 2016-2017 se va implementa **Metodologia evaluării criteriale prin descriptori** și în procesul educațional la disciplina Științe, iar *evaluarea pentru învățare* va constitui baza metodologică a acesteia. Pe parcursul întregului demers se va urmări realizarea obiectivului principal care presupune îmbunătățirea rezultatelor obținute individual sau în grup, contribuind astfel la motivarea pentru învățare, la (auto) corectarea greșelilor, la o evoluție vizibilă a dezvoltării personalității școlarului mic. Evaluarea criterială prin descriptori în cadrul orelor de Științe va avea un caracter dinamic, holistic, continuu și complex prin relevarea particularităților individuale ale fiecărui copil în parte.

Pentru implementarea cu succes a MECD se impune, în primul rând, cunoașterea temeinică de către învățător a conceptelor-cheie: *descriptori, criterii de evaluare*, a cerințelor de formulare a criteriilor de evaluare (într-un limbaj accesibil copiilor acestea se vor numi **criterii de succes!**). Criteriile de succes se vor formula împreună cu elevii, pe baza celor propuse de MECD, scurt, folosindu-se verbe, de regulă, la persoana I, singular.

Criteriile de succes vor fi analizate de către elevi în perechi sau în grup. Acestea vor fi expuse pe tablă, scrise pe un poster. Fiecare elev împreună cu învățătorul va putea stabili descriptorii de performanță individuali. În clasa a II-a, la disciplina Științe **nu se vor atribui calificative** nici în proces și nici la evaluările sumative.

Recomandăm portofoliile de evaluare pentru elevi care vor fi dovada de înregistrare a performanțelor școlare. Fiecare elev va avea **un portofoliu de evaluare** în care se vor aduna lucrările scrise, fișele de evaluare, grile/fișe de autoevaluare, teste, probe etc. drept dovadă de înregistrare a performanțelor școlare.

Învățătorul va avea registre de evidență a capacităților / competențelor formate în procesul evaluării produselor școlare sau diagrame de monitorizare.

3.4.4. Asigurarea didactică la disciplina Științe în clasele II-IV

Activitățile de predare - învățare - evaluare la Științe în anul de învățământ 2016-2017 vor fi desfășurate de către cadrul didactic în baza următoarelor suporturi didactice specifice disciplinei:

- Științe. Ghidul pentru învățători și părinți la disciplină: clasa II, Prut Internațional, Chișinău, 2015;
- Științe. Ghidul pentru învățători și părinți la disciplină: clasa III, Prut Internațional, Chișinău, 2014;
- Științe. Ghidul pentru învățători și părinți la disciplină: clasa IV, Prut Internațional, Chișinău, 2014;
- **Manualele** recomandate sînt cele aprobate de Ministerul Educației:
- **Clasa a II-a:** Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a II-a, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2015;
- **Clasa a III-a:** Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a III-a, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2014;
- **Clasa a IV-a:** Galben-Panciuc Z., Galben S., Diaconu S., Botgros I., *Științe*, manual pentru clasa a III-a, Editura Prut Internațional, Chișinău, 2013.

Modificări efectuate în manual. Informațiile științifice din manual nu au fost modificate semnificativ, s-au făcut doar unele redactări. S-a adăugat o lecție: *Ziua și noaptea*. Este o temă care asigură integritatea conținuturilor științifice din manual. Au fost efectuate un șir de modificări la blocul de sarcini didactice, cele mai multe fiind de redactare pentru facilitarea înțelegerii. Paginile de gardă au fost completate cu tabelul:

Vei ști	Vei ști să faci	Vei ști să acționezi
(...)	(...)	(...)

NOTĂ: Nu este obligatoriu ca toți elevii să povestească integral conținuturile. Evaluarea temelor de acasă poate fi realizată sub diverse forme: *prin adresarea de întrebări unul altuia, lansarea întrebărilor-bliț de către învățător, prin organizarea de jocuri didactice* (de reproducere în lanț, de completare cu termeni a spațiilor intenționat omiși etc.).

Auxiliarele didactice (caiete de lucru, ghiduri, softuri educaționale) vor fi selectate de către profesor din punctul de vedere al ariei curriculare și al conținuturilor. Acestea trebuie să respecte criteriile generale de calitate: *conținut științific pertinent, caracter nediscriminatoriu, contribuție la optimizarea procesului educațional, limbaj adecvat, tehnedactare calitativă, concepție, stil, originalitate*. Se vor evita, de asemenea, utilizările nejustificate ale unor auxiliare care duc la supraîncărcarea și nemotivarea elevilor. Achiziționarea auxiliarelor se va face în baza unei analize riguroase a conținuturilor științifice, a necesității utilizării acestora în activitatea didactică și cu acordul părinților.

3.5. EDUCAȚIA MORAL-SPIRITUALĂ

3.5.1. Repere de bază. În conformitate cu Planul-cadru de învățământ 2016-2017 și a Curriculumului școlar clasele I-IV, disciplina *Educația moral-spirituală* este obligatorie pentru treapta primară de învățământ, fiind rezervată pentru aceasta câte o oră săptămânal.

3.5.2. Predarea – învățarea – evaluarea din perspectiva formării competențelor

Educația moral-spirituală se va sprijini pe toate valorile morale, artistice, estetice, sociale etc. achiziționate/cunoscute la celelalte discipline școlare. În cadrul orelor de Educație moral-spirituală se va urmări formarea unor comportamente legate de inițierea în valorile moral-spirituale, tradițiile naționale, stabilirea relațiilor interpersonale pozitive.

În cadrul orelor de Educație moral-spirituală va fi promovată o pedagogie activă și participativă axată pe asigurarea șanselor egale fiecărui copil; crearea unui mediu școlar în care fiecare elev se simte în siguranță; promovarea unui învățământ diferențiat; inițierea elevilor în arta unei comunicări eficiente; acceptarea diversității caracterelor și a independenței de spirit favorizând colaborarea dintre toți membrii colectivului școlar.

Activitatea în baza Curriculumului EMS vizează proiectarea și desfășurarea procesului educațional, care are în vedere promovarea prin toate formele și dimensiunile educației a unui referențial axiologic ce include:

- Valori general-umane: viață, adevăr, bine, frumos, dreptate, libertate, egalitate, sacru etc.
- Valori naționale: țara, poporul, simbolică statului (imn, stemă, drapel), limba națională, conștiința națională, istoria națională, cultura națională, credința, tradițiile, arta populară etc.
- Valori educaționale stabilite pe dimensiunile educației: intelectuale, morale, estetice, fizice, tehnologice etc.
- Valori curriculare stabilite pe arii curriculare și/sau discipline: obiective, conținuturi, tehnologii etc.
- Valori instrumentale: competențe-cheie de tip transversal/transcurricular, general/pe trepte de învățământ, disciplinar etc.
- Valori colective: ale clasei, ale grupului de elevi, ale grupurilor sociale, ale familiei etc.
- Valori individuale, care sînt definitorii pentru orice ființă umană: identitatea, familia, credința, prietenii, educația, preferințele, dragostea, cariera etc.

Conștiința moral-spirituală a elevilor va fi dovedită de atitudini, comportamente/competențe și cunoștințe cu privire la semnificația unor concepte și norme din sfera valorilor umane.

Reușita implementării disciplinei *Educația moral-spirituală* s-ar traduce prin: a fi conștient motivat și activ pentru promovarea valorilor general-umane: *adevăr, bine, bunătate, pace, patriotism, credință, înțelepciune, toleranță, dreptate, spirit de cooperare, încredere în virtuți.*

La disciplina Educația moral-spirituală se va încuraja dezvoltarea unei metodologii centrate pe elev; utilizarea unor strategii cooperative, socializante axate pe respect reciproc; atitudine pozitivă, toleranță etc.

În cadrul orelor de Educație Morală și Spirituală activitatea elevilor **nu se notează**. În rezultatul evaluării se va evalua gradul de integrare a elevilor: *acceptare, respect*; gradul de sociabilitate; gradul de participare – *cooperare*; gradul de implicare – *inițiativă și creativitate*.

Procesul educațional la disciplina Educația moral-spirituală se va desfășura în baza Curriculumului de Educație moral-spirituală, a manualelor în vigoare de Educație Moral-spirituală, precum și a altor resurse didactice selectate de către cadrele didactice, care contribuie la realizarea competențelor specifice și a finalităților prevăzute de Curriculum după cum urmează:

3.5.3. Asigurarea didactică la disciplina *Educație moral-spirituală* în clasele I-IV.

Să ții în palmă sufletul unui copil este, cu siguranță, un privilegiu; să fii important în viața unui copil este, poate, un dar divin.”

1. Cara A., Niculcea T. Educație moral-spirituală Manual, clasa I, Univers Pedagogic, 2007;
2. Niculcea T., Cara A. Educație moral-spirituală, Manual, clasa I, Lyceum, 2014;
3. Cara A., Niculcea T., Prisacaru L. Educația moral-spirituală, Manual, clasa II, Lyceum, Chișinău, 2003;
4. Cara A., Niculcea T., Prisacaru L. Educația moral-spirituală, Manual, clasa III, Lyceum, Chișinău, 2003;
5. Cara A., Niculcea T., Prisăcaru L. Educația moral-spirituală, Manual, clasa IV, Lyceum, Chișinău, 2004;
6. Cara A., Niculcea T., Educație moral-spirituală. Ghidul profesorului, Univers Pedagogic, 2006;
7. Cara A., Niculcea T. Ghid de implementare a curriculumului modernizat pentru treapta primară, Chișinău, 2011;
8. Cara A., Niculcea T. Ghidul învățătorului, Educația moral-spirituală, clasele I-IV, Chișinău, 2016 ([www.edu.gov.md/Învățămînt general/Curriculum](http://www.edu.gov.md/Învățămînt_general/Curriculum)).

4. PROGRAMUL EDUCAȚIONAL DE ALTERNATIVĂ PAS CU PAS

4.1. Repere de bază. Programul *Pas cu Pas* pentru învățământul primar promovează o predare-învățare-evaluare centrată pe copil, îmbinând eficient metodele interactive, aplicând strategiile didactice în susținerea necesităților fiecărui copil. Învățătorul ține cont de modul în care învață fiecare copil, de categoria de vârstă cu care lucrează și de personalitatea fiecărui copil din clasă. În scopul îmbunătățirii acestui aspect învățătorii:

- vor încuraja și accepta autonomia și inițiativa elevilor, lucru ce stimulează stabilirea conexiunilor dintre idei și experiențe; copiii care pun întrebări și care sînt preocupați de a găsi răspunsuri manifestă o mai mare responsabilitate pentru învățare;
- vor aborda un subiect nou, numai după ce vor stabili ce cunoștințe posedă elevii în domeniul dat;
- vor pune la dispoziția elevilor mai multe materiale manipulative, diferite colecții, vor invita în sala de clasă experți, vor organiza excursii ghidate;
- vor colabora cu elevii în diferite domenii de interes care urmează a fi dezvoltate în cadrul unităților tematice, învățînd astfel împreună cu elevii, dar respectînd și durata desfășurării unei teme în funcție de interesul acestora;
- vor încuraja elevii să adreseze întrebări, să participe la discuții, să-și formuleze răspunsurile și să le acorde timp suficient pentru a gândi și răspunde.

**O ecuație simplă:
Pedagogi competenți,
motivați și susținuți =
Educație de calitate înaltă =
Copii fericiți și social
adaptați.**

Este esențial ca învățătorul să creeze un mediu bine structurat în sala de clasă. Centrele de activitate să fie delimitate și etichetate. Se recomandă ca învățătorul să ghideze copiii atunci cînd ei învață să se comporte adecvat și să-i implice în luările de decizie referitoare la mediul clasei.

4.2. Organizarea activității tematice trebuie să fie axată pe o temă la solicitarea elevilor, care ulterior poate fi extinsă în proiecte sau studiu social. Durata unei teme de studiu nu poate depăși **două luni de zile**, iar la finele acesteia se va face o prezentare în fața părinților sau colegilor, modalitatea fiind selectată de ei însăși (aceasta poate fi: o prezentare de carte, de proiecte, excursie ghidată, expoziție, dramatizare, concurs, prezentarea experimentelor etc.).

În egală măsură responsabilizăm și părinții în cadrul acestui proces complex de formare a elevilor. În clasele *Pas cu Pas*, părinții sînt bineveniți în sala de clasă pentru a-și vedea copilul în activitate, pentru a-l vedea în alt mediu, decît cel de acasă, pentru a vedea cum relaționează cu semenii săi, cum răspunde, cum formulează întrebări etc. În procesul colaborării cu părinții, aceștia își asumă diverse roluri: de asistent didactic, de evaluator, de expert, consultant și este încurajat să se implice și în procesul de evaluare, deoarece rămîne a fi un exemplu demn de urmat pentru copilul său. În cazul cînd în clasă sînt promovate valorile democratice, iar în familie există alte valori, copilul rămîne debusolat și în consecință, manifestă un comportament neadecvat.

4.3. Evaluarea în cadrul Programului Pas cu Pas

Fiecare cadru didactic cunoaște care este scopul principal al evaluării: cel de a urmări progresul copilului și de a stabili exact la ce nivel de dezvoltare se află fiecare elev în parte. Elevii trebuie obișnuiți să se autoevalueze, acest lucru le permite să devină autonomi și independenți. Ei vor reflecta asupra muncii lor, vor găsi căi de îmbunătățire, anume acest lucru constituie partea integrantă a evaluării calitative. Diferența dintre evaluarea cantitativă și cea calitativă constă în faptul că cea din urmă este permanentă și îl motivează pe copil să învețe. Problema la care trebuie să se identifice soluții este capacitatea de a-l învăța pe elev să învețe, prin analiza propriilor practici, schimbarea modului de a gândi, de a acționa, de a selecta conținuturile și strategiile de lucru.

Lucrul asupra portofoliilor necesită îmbunătățiri, deoarece această metodă calitativă de evaluare trebuie aplicată permanent. Elevii își completează acest set de lucrări argumentând alegerea pe care au făcut-o. Tot împreună cu elevii vor fi elaborate și criteriile sau descriptorii de evaluare a lucrărilor scrise sau orale, respectând principiile accesibilității și continuității. Procesul de **evaluare continuă** a elevilor cere mult efort și corectitudine din partea cadrului didactic, prevede acumularea de informații, luarea de notițe, apoi întocmirea unui raport de activitate pentru fiecare elev, care ulterior este prezentat părinților, în scopul cunoașterii punctelor forte ale copilului și necesităților de formare. Raportul de activitate anual se păstrează în **Dosarul elevului**. În acest document vor fi indicate disciplinele care au fost studiate în anul de studii notate prin *admis*, iar în rubrica **Disciplina**, în spațiile libere, vor fi înregistrate disciplinele: **Activități de învățare în grup** și **Activități tematice**.

Părinții primesc un *mini-raport* la sfârșitul primului semestru și un *Raport de activitate*, care reprezintă o evaluare individuală la finele anului școlar în care sînt prezentate succesele elevilor raportate la competențele curriculare. În felul acesta, se vede mai clar rezultatul final, se conturează posibilitățile de îmbunătățire a lucrului, iar părintele la fel este solicitat să se implice în evaluarea propriului copil.

Pentru a obține o imagine exactă, corectă și reprezentativă a capacităților și progresului unui copil, evaluarea trebuie să fie un proces continuu, desfășurat pe parcursul tuturor activităților din clasă. Or, se știe că procesele de predare-învățare și evaluare sînt procese care depind și se influențează reciproc. Evaluarea ne spune cît de bine predăm și cît de bine învață copiii (Kellough și Kellough, 1999). Este important de reținut că, din moment ce toți copiii sînt diferiți din punct de vedere al dezvoltării lor, al intereselor, al experiențelor proprii, al temperamentelor și stilurilor de învățare, cu atît mai bine trebuie să le cunoaștem punctele forte și necesitățile lor.

Vă încurajăm, stimați promotori ai metodologiei *Pas cu Pas*, să demonstrați că sînteți pedagogi competenți ai secolului XXI. În acest scop căutați și aplicați modalități de creștere și de sporire a nivelului de competență:

- Autoevaluați-vă în mod permanent activitatea;
- Faceți schimb de experiență cu colegii;
- Implicați-vă în comunități profesionale de învățare;
- Participați la seminare, mese rotunde, inclusiv la cursuri la distanță;
- Participați la activități de mentorat;
- Faceți un studiu de caz în baza propriei experiențe;
- Citiți cărți, articole și literatură de specialitate;
- Solicitați opiniile copiilor și a părinților;

Cercetările arată că **pedagogii competenți** nu consideră învățarea copilului doar ca un rezultat al punctelor forte și al capacităților personale ale copilului. Ei țin cont de diferențele individuale și recunosc propriul potențial în obținerea rezultatelor învățării copiilor. Ei nu pun responsabilitatea privind dezvoltarea copilului doar pe umerii familiei.

Cheia spre o educație de calitate este în mîinile dumneavoastră! În calitate de pedagog, dumneavoastră petreceți zilnic, ore în șir interacționînd cu copiii mici. Anume dumneavoastră aplicați în practică politicile educaționale!

Vă încurajăm să sporiți calitatea în sistemul educațional.

Referințe bibliografice/webografice:

1. Codul Educației al Republicii Moldova, Chișinău 2014, nr.152 din 17.07.2014, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.319 – 324, art.nr.614 din 23.11.2014
2. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasa I. Instrucțiune metodică pentru cadrele didactice. http://edu.gov.md/sites/default/files/reg-metodologia_privind_evaluarea_criteriala_prin_descriptori.pdf
3. Curriculum școlar, Clasele I-IV, Chișinău, 2010; 192p.
4. Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori în clasa I. Instrucțiune metodică pentru cadrele didactice. http://edu.gov.md/sites/default/files/reg-metodologia_privind_evaluarea_criteriala_prin_descriptori.pdf
5. Curriculum școlar, Clasele I-IV, Chișinău, 2010; 192p.
6. Bocoș M. Instruire interactivă. Repere pentru reflecție și acțiune. Cluj- Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2002.
7. Cartaleanu T., Ghicov A. Predarea interactivă centrată pe elev. Ghid metodologic. Chișinău: Știința, 2007. 60p.
8. Chicu V., Dandara O., Goraș-Postică V., Guțu VI., Solcan A., Solovei R., Șevciuc M. Educația centrată pe cel ce învață. Ghid metodologic. Chișinău: CEP USM, 2009. 134 p.
9. Cosovan O., Ghicov A. Evaluarea continuă la clasă. Ghid metodologic. Chișinău: Știința, 2007. 60p.
10. Gantea I., Marin M., Marin E. și alții. Perspective de modernizare a standardelor și a curriculumului școlar în învățământul primar // Modernizarea standardelor și curricula educaționale – deschidere spre o personalitate integrală. Comunicări la Simpozionul Științific Internațional (22-23 octombrie, 2009, Chișinău). Chișinău: IȘE, 2009, p. 67-71.
11. Pamfil, A., Limba și literatura română în gimnaziu. *Structuri didactice deschise*. Editura Paralela 45 Educațional, București, 2004.
12. Pogolșa, L., Marin, M. (coord. șt.) Marin, M., Gaiciuc, V., Achiri, I., Popovici, A., State, D., Agafian, R. *Evaluare criterială prin descriptori în învățământul primar. Clasa I. Ghid metodologic*. IȘE, Chișinău, 2015, 86p.

Valentina Gaiciuc, consultant principal,
Direcția Învățământ preuniversitar, Ministerul Educației

Mariana Marin, doctor în pedagogie, conf. univ., IȘE

Angela Cara, doctor în pedagogie, conf. cercet., IȘE

Ludmila Ursu, doctor în pedagogie, conf. univ., cercetător științific

Galina Drozd, doctor în pedagogie, UPS „Ion Creangă”

Oxana Curteva, doctor în pedagogie, șef de catedră, US din Comrat

Zinaida Galben-Panciuc, lector superior, IȘE, învățătoare, GDS

Valentina Lungu, metodist-coordonator al Programului Pas cu Pas

Tamara Demcenco, învățătoare, GDS, LT, „A. Pușkin”